

## KRIJGSGEVANGENEN

koloniale beleid, enz. enz.’<sup>1</sup> – bewoordingen die weerleggen wat Zimmerman in hetzelfde verslag schreef: ‘Over de gehele linie werden de teksten van de uitzendingen volslagen gesaboteerd, oorspronkelijk alleen door Rodie en mij.’<sup>2</sup>

Waaruit zou die ‘sabotage’ dan bestaan hebben? Ritman, Zimmerman, van Leeuwen, de Vries, Cohen, Rodie en anderen (onder wie nog twee krijgsgevangenen: een Britse luitenant, zekere Lambert, en een tweede Australische luitenant, zekere Nichol of Nichols) moesten met regelmaat teksten schrijven zowel in het Nederlands als in het Engels, die door vaste omroepsters (een Indisch-Nederlandse en een Australische vrouw) voor de microfoon werden voorgelezen.<sup>3</sup> Zij gingen er van uit dat in Australië en de Verenigde Staten zou worden getracht, die teksten op te vangen en uit te werken. Welnu, de ‘saboteurs’ deden volgens hun naoorlogse verklaringen hun best, daarin zoveel mogelijk gegevens op te nemen die voor de Geallieerden van betekenis waren. Cohen en Lambert bijvoorbeeld, verwerkten in hun teksten, aldus Zimmerman,

‘bijzonderheden over plaatsen waar nieuwe trainingscentra voor *heiho*’s waren gevestigd, het adres van Soekarno werd op deze wijze bekendgemaakt, terwijl verder vooral werk werd gemaakt van economische berichtgeving, welke bij concrete verwerking zeer waardevolle aanwijzingen kon bevatten van de algemene situatie hier te lande.’<sup>4</sup>

Belangrijke ‘sabotage’ kunnen wij hierin niet ontdekken, te minder omdat alles wat uitgezonden werd, door de Japanners werd gecensureerd.

Evenmin kunnen wij het als ‘sabotage’ zien (ja eerder is het een weerlegging van alle beweringen dienaangaande) dat de bij de propagandadienst ingeschakelde groep in het laatste jaar van de oorlog, toen een ieder wist dat Japans nederlaag naderde (en toen reële informatie voor de Geallieerden van extra betekenis zou zijn geweest), volgens Zimmerman haar best ging doen, de teksten ‘zo vervelend en lang te maken dat geen verstandig mens er naar zou luisteren. Zinnen van vijftien, twintig regels waren geen uitzondering.’<sup>5</sup>

Nog minder zien wij ‘sabotage’ in het feit dat de luitenants Rodie en Lambert in dat laatste jaar in hun teksten onderstreepten dat Nederlands bondgenoten terdege moesten beseffen dat de Indonesiërs het herstel van

<sup>1</sup> A. Zimmerman: ‘Verslag werkzaamheden’, p. 15. <sup>2</sup> A.v., p. 13. <sup>3</sup> Ritman, Zimmerman en Rodie redigeerden voorts in ’43 en ’44 een Japans nieuwsblad, *Voice of Nippon*, dat voor de interneringskampen op Java bestemd was. <sup>4</sup> A. Zimmerman: ‘Verslag werkzaamheden’, p. 16. <sup>5</sup> A.v., p. 18.